

2. Witkin H.A. Goodenough D.R. Field dependence and interpersonal behavior // Psychol.Bulletin, 1977. – Vol. 84. – p. 661-689.

Олена Западенко

м. Київ

Актуальні аспекти професійного психологічного відбору майбутніх пілотів

Проблема безпеки польотів останнім часом посідає чільне місце як у сфері авіації, так і в межах психологічних дисциплін. Значна кількість авіакатастроф виникає по причині так званого «людського фактору», внаслідок чого постає необхідність вивчення психологічних особливостей пілотів. Але в останні роки все частіше йдеться мова про необхідність психологічного забезпечення професійного відбору вже на початкових етапах зарахування студентів, курсантів до льотних навчальних закладів.

На сьогоднішній день існує кілька комплексів психодіагностичних методик, котрі розраховані на проведення психологічного професійного відбору. Можна, наприклад, згадати про комплект WAIS («Tests for Professional Selection») та батарею тестів AA86130 (створену відповідно до вимог JAR-FLC3). Але в першому випадку ми не можемо використовувати запропоновані

методики у зв'язку з тим, що вони не є адаптованими та стандартизованими для нашої вибірки, а також загалом складається з особистісних опитувальників, виключаючи можливість кваліфікаційного діагностування стану психічних процесів. У другому ж випадку, батарея тестів призначена для оцінювання особливостей психічних процесів та психомоторних показників, не приділяючи уваги особистісним властивостям людини.

На нашу думку, при розробці психологічного супроводу професійного відбору майбутніх пілотів необхідно враховувати наступні моменти:

- Умови і характер діяльності пілота
- Систему вимог стосовно професійних навичок і вмінь пілота
- Підвищення складності систем управління польотів
- Вікові особливості
- Індивідуальний стиль діяльності.

Окрім того, ще однією проблемою є етапи та компоненти психологічного професійного відбору. Так, частіш за все роль психолога у відборі обмежується психодіагностичною функцією та складанням звіту і формального психологічного портрету пілота. Ми ж вважаємо, що, окрім психологічного тестування, психологічний супровід професійного відбору має також включати ознайомлення з об'єктивними даними (ті ж самі медичні показники), бесіду та інтерв'ю з абітурієнтами, використання методу анкетування, основи психологічного консультування тощо.

Це дасть змогу створити більш повну картину професійної придатності абітурієнта до професії пілота.

Отже, зі зміною авіаційної техніки, ролі пілота, вимог до здібностей, котрими повинен володіти пілот, характером його діяльності тощо, виникла необхідність перегляду місця, ролі і змісту та критеріїв психологічної придатності пілота до льотної діяльності. І, враховуючи ці дані, важливим є підбір або ж навіть створення адекватного психодіагностичного матеріалу для психологічного супроводу професійного відбору пілотів.

Таким чином, наші подальші дослідження будуть спрямовані на виявлення необхідних для професії пілота особистісних рис, здібностей та якостей, а також створення батареї тестів, котрі найбільш адекватно б відображали психологічний професійний відбір майбутніх пілотів.

Література:

1. Аванесов В.С. Тесты в социологическом исследовании. – М.: Наука, 1982. – 199 с.
2. Petrenko A.V. Transformation of psychological criteria of professional fitness of civil aviation pilots in the process of aircraft generation replacement // Proceedings of the Second World Congress “Safety in aviation” – Kyiv, NAU. – 2005. – P. 6.31-6.37